

Şygryýet melekleri / makalajyklar toplумы – Didem Madak

Category: Goşgular, Kitapcy, Şygryýet melekleri

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Şygryýet melekleri / makalajyklar toplумы – Didem Madak DIDEM
MADAK

Türk şahyry Didem Madak 1970-nji ýylyň 8-nji aprelinde Izmirde dünýä inip, 2011-nji ýylyň 23-nji iýulynda Stambulda aradan çykdy.

Ene-atasy mugallym bolansoň, çagalygy Burdur we Amasya şäherlerinde geçdi.

«12-nji sentýabr» agdarlyşygynda kakasy Ýusup Uşak şäherine sürgün edilensoň, maşgalasy kyn günleri başdan geçirdi. 1983-nji ýylda ejesi Füsün beýin düwnüğine ýolugyp bimahal aradan çykdy. Bu agyr ýitgiler Didem Madagyň goşgularyna ýiti täsirini ýetiren iň uly trawmanyň öňüni açdy. Kän wagt geçmänkä kakasynyň aýal almagy onuň bilen arasynyň daşlaşmagyna getirýär. Başlangyç mekdebi kakasynyň ýanynda –

Uşakda okanam bolsa, orta mekdebi we liseýi Izmirde okap gutarýar.

Egeý uniwersitetiniň biological fakultetine okuwa giren ýyly, maddy kynçylyklar zerarly işlemäge mejbur bolup, okuwyny taşlamaly bolýar. Indiki gezekde şol uniwersitetiň hukuk fakultetine taýýarlanyp, okuwa giren Didem hanym kakasy bilen oňuşman, okuwyny birsellem yza çekdirmeli bolýar. Birinji gezek on dokuz ýaşynda durmuşa çykyp, öýüni taşlap gaýdýar. Dört ýyla golaý wagt geçensoň adamsy bilen aýrylyşyp, ara salym beren okuwyny 2000-nji ýylda tamamlady. Aklawjylyjda stažirowka geçip ýören döwürleri tasawwuf bilen içgin gyzyklanyp başlaýar we şygryýet bilen tanyşýar. Şol döwür edebiýatçy Müžde Bilir bilen dostana gatnaşykda bolýar.

2002-nji ýylda Stambula göçüp gelyär we ömrüniň ahryna çenli şol ýerde ýaşaýar. Stambulyň Dermanhanaçylar ofisinde (İstanbul Eczacılar Odası) aklawjy bolup işläp başlan Didem Madak çeper döredijiligi hem bir gapdaldan goýmaýar. Ikinji gezek Timur Çelik diýen adama durmuşa çykýar. Täze dünýä inen çagajygyna ejesiniň adyny goýýar. Ene bolansoň belli bir wagta çenli edebiýatdan daşlaşýar. 2010-njy ýylda içege düwnüğine ýolugýar. Bir ýyldan gowrak uçran keseline garşy göreşenem bolsa, ýaňy kyrk bir ýaşanda 2011-nji ýylyň 23-nji iýulynda aradan çykýar.

Şahyra zenan Didem Madak Stambulyň «Edirnekapy» gonamçylygynda jaýlanýar.

Onuň goşgulary «Öküz», «Ludingirra», «Sombahar» žurnallarynda çap edildi.

Birinji goşgular kitaby «Krapon kagyzlary» («Grapon Kağıtları») «İnkılap Kitabevi» neşirýatynyň ýörite baýragyna mynasyp boldy.

Kyrk bir ýaşynda düwnük keseline ýolugyp, aradan çykan şahyra zenan Didem Madak Stambulyň «Edirnekapy» gonamçylygynda jaýlandy.

Kitaplary: «Krapon kagyzlary» («Grapon Kağıtları», 2000), «Ahlar agajy» («Ah'lar Ağacı», 2002), «Külke gyzylburç raýony» («Pulbiber Mahallesi», 2007)

Çeşme: wikipediya

• IRIS'IN ÖLÜMÜ

bugün kalbimi eski bir plak gibi

öyle çok tersine çevirdim ki

bazı şarkılar vardır
cızırtılı bir yağmur gününü anlatır
uzaklarda süren sarı yağmurluklu bir hayatı
deniz bazen kendini kaldırımlara fırlatır
o zaman bir yavru yengece bakan
insanların şarkısı olurdu o şarkının adı
keşke ismim iris olsaydı
keşke ismim herkese
sarı yağmurluğuyla koşan hayatı anlatsaydı

bazı şarkılar vardır
ellerim kocamanlaşır, tuhaflaşır
işte o ellerimle herkese
çamurlu şiirler uzatsaydım
hepsi çok kirli olsaydı tanrım

bazı şarkılar vardır
kırmızı akşam sefalarını anlatır
karanlığın kalbinde yalnız, açmanın acısını
komşu kadınların basma elbiseli konuşmalarını
geceyi onlar bahçeye taşırdı
ben ne zaman öleceğim tanrım
sabah olunca mı
keşke birkaç dakikayı ipek mendillere sarıp saklasaydım
irileşen, gitgide irileşen ağaç gibi
ismi nedensizce iris oluveren bir ağaç gibi
şu odanın ortasında dursam
saat kuleleri dökülürdü dallarımdan tanrım
artık sarı yaprakların ölü olduğuna inanmıyorum

bazı şarkılar vardır
kanatlarında yağmuru taşıyan kelebeği anlatır
kırmızı bir çakmak gibi neşeli ölmek olurdu
o şarkının adı
ardında yalnızca nemli sigaralar bırakmanın acısı
keşke ismim iris olsaydı

keşke ismimin bir anlamı olmasaydı

herkes çıkarsın kalbini
o çirkin mücevher sandığından
ve herkes onu birbirine fırlatsın tanrım.

• IRISIÑ ÖLÜMI

köne bir plastinka ýaly bu gün
kalbymy agdar-düňder öwürdim

käbir áydymlyr bardyr
pikir etdi:r şabyrdap ýagýan ýagyşy
hem uzaklarda dowam edýän sary plaşly durmuşy
deňiz käte özünü ýanyoda urar
şonda kiçijek leňňeje bakýan
ynsanlaryň áydymy bolardy ol áydymyň ady
käşgä adym iris bolsady
käşgä adym aňlatsady herkime
sary plaşly ylgap barýan durmuşy

käbir áydymlyr bardyr
ellerim ulalar, bir geňsi bolar
ine, şol ellerim bilen herkime
palçykly goşgular uzatsadym
her kim hapa bolsady, eý Taňrym

käbir áydymlyr bardyr
pikir etdi:r a:l agşamyň zowky-sapasyny
täk tümlügin kalbynda, gozgamagy derdini
köýnekleri keşdeli goňşy áýallaryň gürrüňlerini
gijäni bag içine äkiderdi olar
men nä zaman ölerin, Taňrym
ir ertirmi?

käşgä bir az wagty ýüpek ýaglyga dolap saklasadym
ulalýan, gitdigiçe ulalýan daragt ýaly
ady sebäpsiz ýere iris bolan bir daragt ýaly
dursam bu otagyň ortarasynda
sagat minaralary dökülerdi şahalarymdan, eý Taňrym

indi ynanmaýaryn sary ýapraklaryň ölüdigine

käbir aýdymlar bardyr

pikir etdi:r ganatlary ýagys-ýagmyrly kebelegi

gyrmyzy bir çakmak ýaly keýpli ölmek bolardy

ol aýdymyň ady

yzynda diňe çyg çeken çilim galdyrmagyň gynanjy

käşgä adym iris bolsady

käşgä adymyň bir manysy bolmasady

herkim çykarsyn kalbyny

o pis şaý-sep sandygyndan

hem herkim ony bir-birine zyňsyn, Taňrym.

Terjime: Mango. Şygryýet melekleri